

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/60210> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Staal, J.H.

Title: Propaganda Art from the 20th to the 21st Century

Issue Date: 2018-01-25

SUMMARY (DUTCH)

Deze studie verkent de ontwikkeling van propagandakunst in de 20ste en 21ste eeuw. Hoewel vaak wordt verondersteld dat propaganda behoort tot de geschiedenis van zogeheten “totalitaire” staten, laat ik zien dat moderne propaganda zijn oorsprong heeft in de Britse democratie, en in principe betrekking heeft op elke moderne machtsstructuur in het verleden en heden.

Propaganda definieer ik als de opvoering van macht (*performance of power*), middels de formule *propaganda = power + performance*. Doch, aan de hand van mijn onderzoek naar propaganda en mijn praktijk als propagandakunstenaar, probeer ik tevens aan te tonen dat verschillende machtsstructuren evenzozeer verschillende vormen van propaganda voortbrengen, en dus ook verschillende vormen van propagandakunst.

Uit de 20ste eeuw bespreek ik de verschillen tussen avant-garde, totalitaire en modernistische propagandakunst. Dat doe ik door de specifieke machtsconstructies van respectievelijk de vroege Russische revolutie, het Stalinistische regime en de Amerikaanse kapitalistische democratie tijdens de Koude Oorlog te vergelijken met de specifieke artistieke producties die zij mogelijk maakten. De verschillen tussen deze machtsvormen en hun kunstvormen is zodanig, dat ik argumenteer dat wij over propaganda in het meervoud dienen te spreken: over *propaganda's*.

Hoewel het begrip propaganda lang in onbruik is geweest ten faveure van begrippen als ‘public relations’ en ‘reclame’, argumenteer ik dat indien propaganda inderdaad gedefinieerd kan worden als de opvoering van macht, en propaganda door zowel democratieën als dictaturen wordt opgevoerd, er geen reden is waarom wij niet over hedendaagse propaganda en hedendaagse propagandakunst in de 21ste eeuw dienen te spreken.

Op basis van theoretisch onderzoek, veldonderzoek in Azawad (noord-Mali) en Rojava (Noord-Syrië) en praktijkwerk als propagandakunstenaar, argumenteer ik dan ook dat propaganda en propagandakunst in de 21ste eeuw begrepen kunnen worden aan de hand van drie specifieke categorieën, namelijk oorlog-tegen-terreur propagandakunst, populaire propagandakunst en statenloze propagandakunst. Middels concrete voorbeelden van kunstenaars en kunstwerken binnen elk van deze drie categorieën toon ik aan hoe de opvoering van macht in de 21ste eeuw zich vertaalt in verschillende visuele beeldvormen, en hoe deze onze realiteit vorm en richting geven.

Mijn studie laat zien dat macht en kunst in continue wisselwerking met elkaar moeten staan. Verschillende machtsvormen creëren de condities voor het bestaan van verschillende kunstvormen, maar kunst draagt evenwel bij aan het zichtbaar maken, communiceren en legitimeren van macht. Macht en kunst zijn niet hetzelfde, doch zij kunnen ook niet los van elkaar worden gezien. Propaganda en propagandakunst zijn dan ook geen begrippen uit het verleden, maar termen en praktijken waarmee de constructie van onze werkelijkheid in het hier en nu begrepen en ontleedt kan worden. En bovenal: waarmee nieuwe realiteiten kunnen – en moeten – worden geschapen.